

Zpráva o globální konkurenceschopnosti 2016-2017

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ

AUTOR: Ing. Ondřej Sankot, FMV VŠE v Praze

CMC
GRADUATE SCHOOL OF BUSINESS

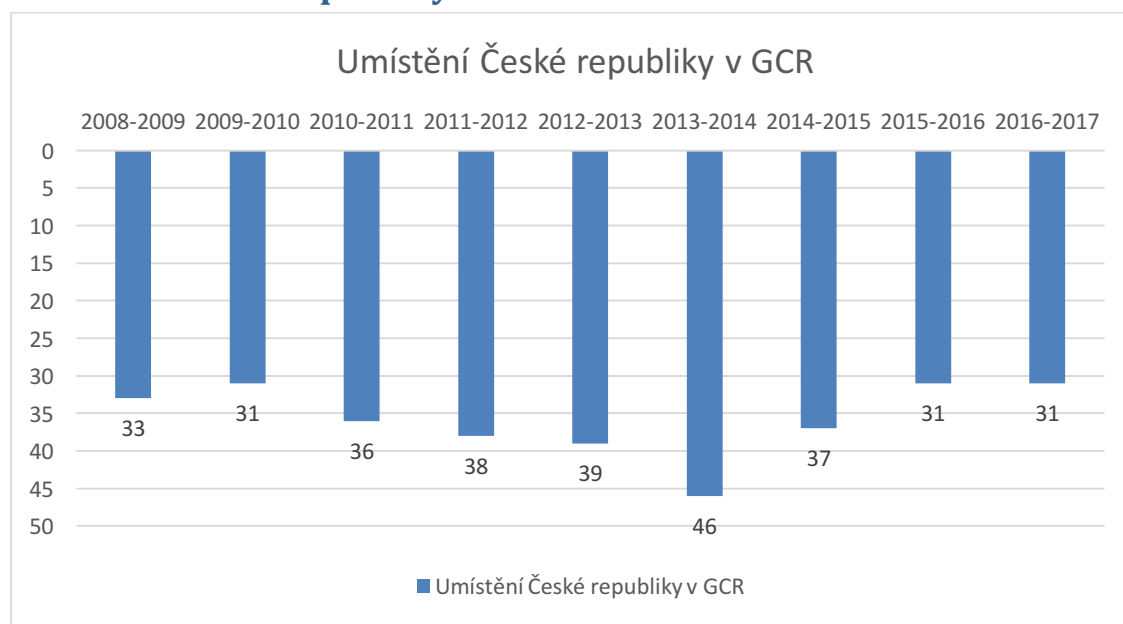
ČESKÁ MANAŽERSKÁ ASOCIACE
CZECH MANAGEMENT ASSOCIATION

Zpráva o globální konkurenceschopnosti

Světové ekonomické fórum (WEF) vydává od roku 1979 zprávu (Global Competitiveness Report; GCR), ve které porovnává makroekonomickou konkurenceschopnost států na základě multikriteriálního indexu, zpracovaného na základě vlastní metodiky. Celkový index konkurenceschopnosti je určen podle kritérií, která jsou roztržena do 12 tematických pilířů. Použitá vstupní data jsou tvrdá (např. informace o inflaci, HDP nebo počtech studentů), převažují však data měkká, zjišťována na základě dotazníkového šetření mezi manažery, působícími v dané zemi. Dotazníkové šetření pro WEF v České republice zajišťuje FMV a Česká manažerská asociace.

Kritéria i pilíře jsou společné pro všechny státy, pro různé státy mají však pilíře rozdílnou váhu při určování konečného indexu. Česká republika je zahrnuta mezi ekonomiky tažené inovacemi, tedy do skupiny pomyslně nejvyspělejších ekonomik. Určujícím pro zařazení do skupiny je ukazatel HDP na obyvatele¹. Není nutně pravidlem, že všechny inovacemi tažené ekonomiky lze označit za nejkonkurenceschopnější. Smyslem takového rozdělení je poukázat na existenci specifických faktorů konkurenceschopnosti, které mohou v různých fázích rozvoje posunovat dané ekonomiky dále.

Umístění České republiky

V letošním roce WEF porovnával data ze 138 ekonomik světa. Česká republika se stejně jako v loňském roce umístila na 31. místě. Oproti loňskému roku, kdy ČR zaznamenala posun o 6 příček směrem vzhůru, poukazuje udržení stávajícího stavu na stagnaci konvergence konkurenceschopnosti české ekonomiky k vyspělým západním státům. Je však zároveň nutné zdůraznit, že 31. místo je vyrovnáním nejlepších výsledků z let 09-10 a 15-16, které ČR dosáhla od doby, kdy WEF citelně upravil metodiku výpočtu hlavního indexu. Zároveň došlo k mírnému zlepšení absolutní hodnoty indexu konkurenceschopnosti ze 4,69 na 4,72 (maximální hodnota je 7, vedoucí Švýcarsko vykazuje hodnotu

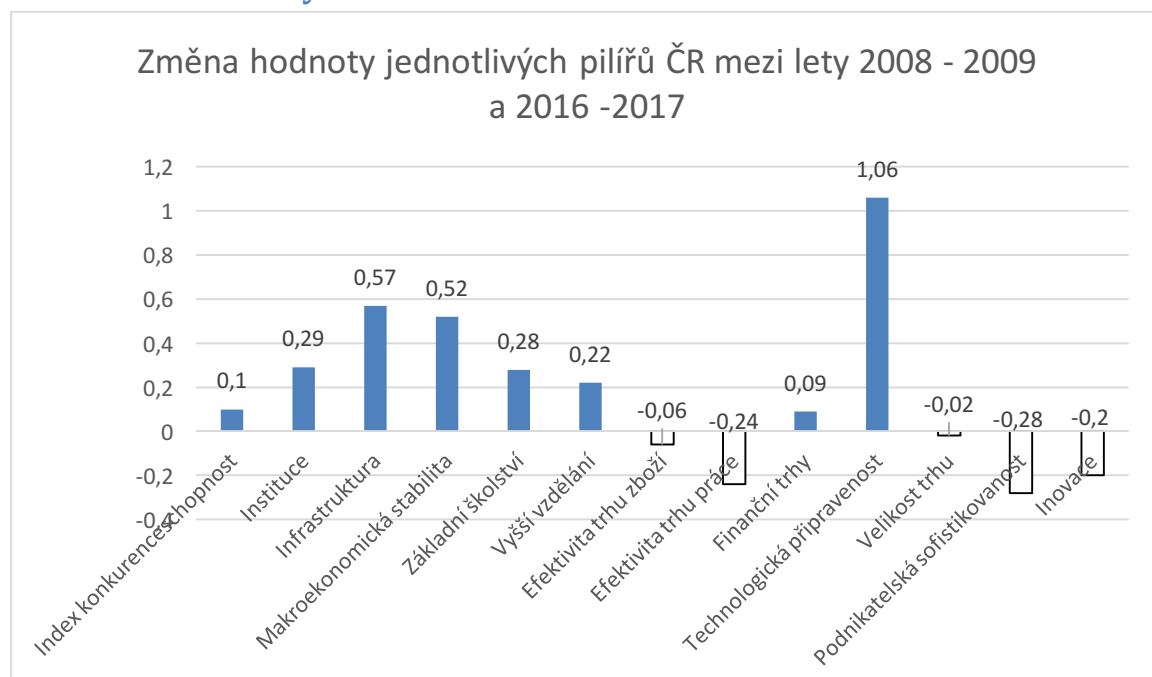
¹ Ekonomika tažená inovacemi vykazuje podle metodiky WEF HDP na obyvatele převyšující 17 000 USD.

5,81). ČR je tímto podle metodiky WEF 13. nejkonkurenceschopnější ekonomikou EU, nachází se mimo jiné před zeměmi PIGS, ostatními státy V4, Maltou nebo Kyprem. Z nových členských států EU je konkurenceschopnější pouze Estonsko (30. místo).

Nejlepšího umístění v mezinárodním srovnání dosáhla Česká republika v pilířích makroekonomické prostředí (19. na světě), základní školství (25. místo), vyšší vzdělání (27. místo) a finanční trhy (27. místo). Relativně nejslabší je naopak ČR v kategoriích instituce (54. místo), velikost trhu (46. místo) a efektivita trhu práce (44. místo).

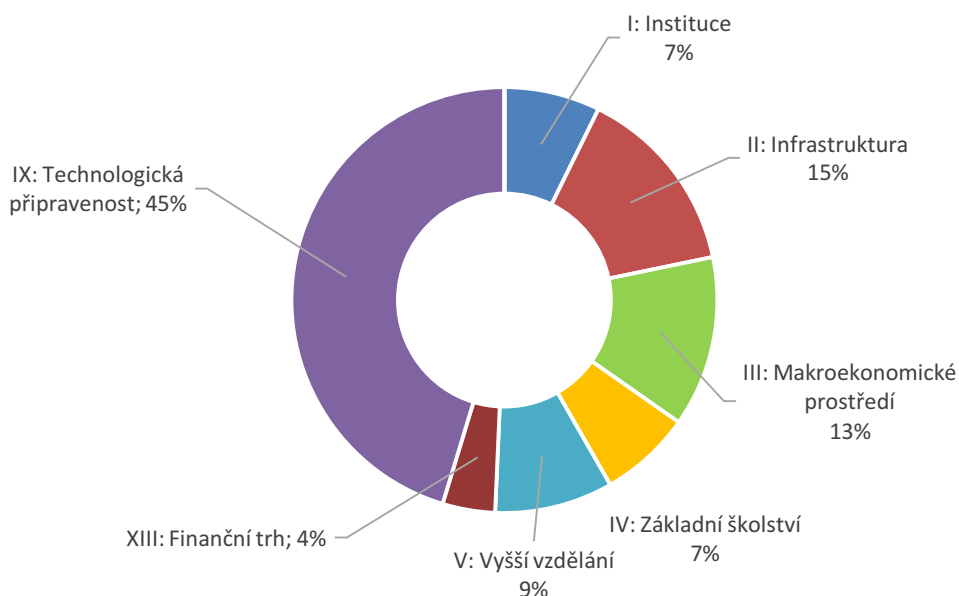
Tato analýza vyhodnocuje vliv jednotlivých pilířů a subpilířů na změnu konkurenceschopnosti ČR v dlouhém období (srovnání s lety 2008-2009) a v meziročním srovnání. Dále vysvětluje, v jakých ukazatelích ČR zaostává za průměrem EU15², příp. v čem průměr původních členských států překonává. Sloupcové diagramy v následující části zachycují prostou numerickou změnu u jednotlivých pilířů, zatímco koláčové diagramy znázorňují podíl daných pilířů/ subpilířů na celkovém zlepšení/zhoršení indexu/ pilíře, nikoli změnu hodnoty samotných pilířů. Koláčové diagramy na rozdíl od sloupcových reflektují rozdílnou váhu jednotlivých pilířů na celkovém indexu konkurenceschopnosti.

Dlouhodobé trendy

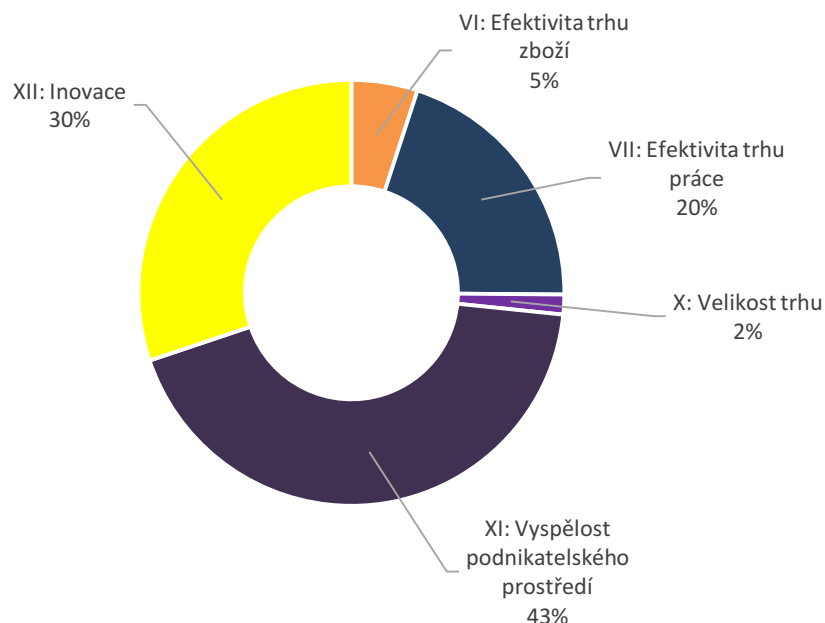
² EU15 představuje 15 zemí, které byly členy EU již v roce 2003, tedy před přistoupením ČR a dalších 9 států. Pro potřeby této analýzy se pod pojmem průměr EU15 rozumí nevážený, aritmetický průměr hodnot, dosažených původními 15 členskými státy EU.

Pozitivní vliv jednotlivých pilířů na rozdíl skóre ČR mezi obdobími 2008 - 2009 a 2016 - 2017

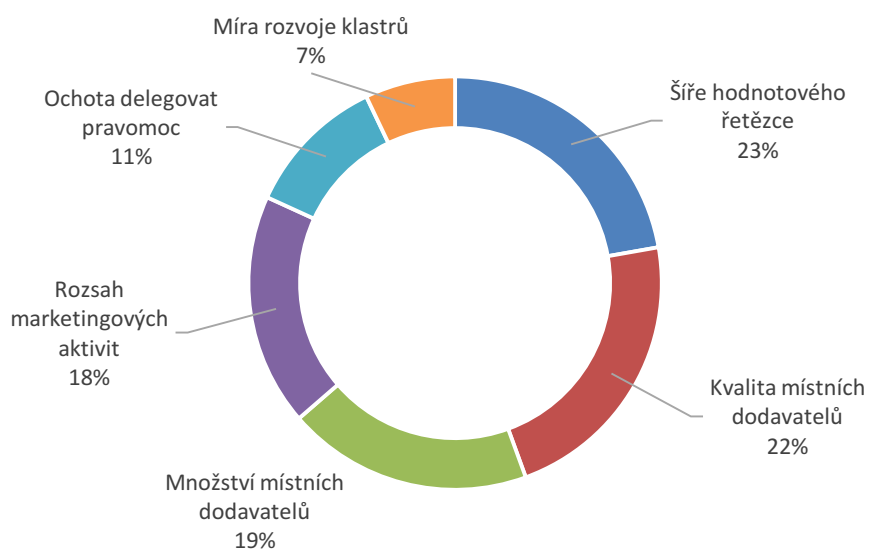
Největší vliv na zlepšení konkurenceschopnosti ČR v dlouhém období měl pilíř technologická připravenost, následovaný infrastrukturou a makroekonomickým prostředím. Technologická připravenost zahrnuje subpilíře, zkoumající např. dostupnost moderních teorií, přímé zahraniční investice a transfer technologií do domácí ekonomiky nebo kvalitu a dostupnost internetu. Infrastruktura zahrnuje kromě dopravní infrastruktury také vybavenost mobilními telefony a kvalitu dodávek elektřiny. Makroekonomické prostředí obsahuje tvrdá data, jako je inflace, hrubé národní úspory nebo vládní zadlužení.

Negativní vliv jednotlivých pilířů na rozdíl skóre ČR mezi obdobími 2008 - 2009 a 2016 - 2017

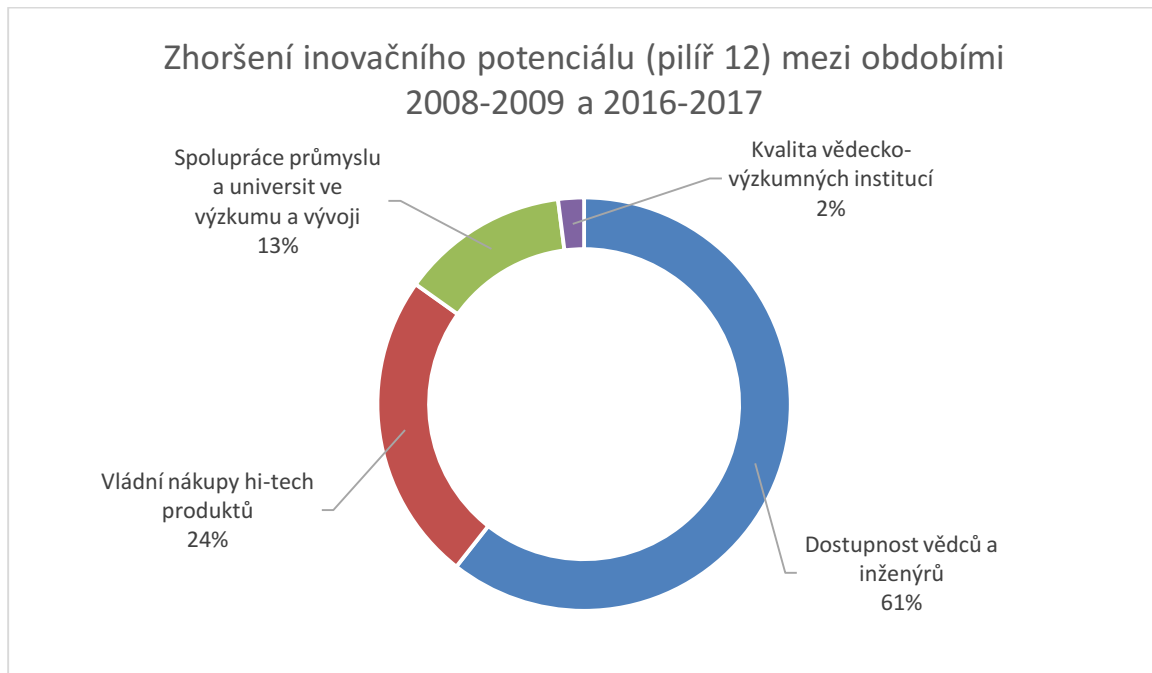

V dlouhém období Česká republika nejvíce ztrácí v inovacích a vypěstlosti podnikatelského prostředí. Tyto pilíře však mají pro ČR, jakožto zemi zařazenou do kategorie nejvyspělejších ekonomik tažených inovacemi, nejvyšší váhu. Oba pilíře budou podrobněji rozebrány v dalších grafech. Podstatný podíl na zhoršení představuje také pilíř efektivita trhu práce, který zahrnuje mimo jiné údaje o flexibilitě při stanovování mezd, vlivu zdanění práce, nebo regulaci najímání a propouštění zaměstnanců.

Zhoršení vypěstlosti podnikatelského prostředí (pilíř 11) mezi obdobími 2008-2009 a 2016-2017

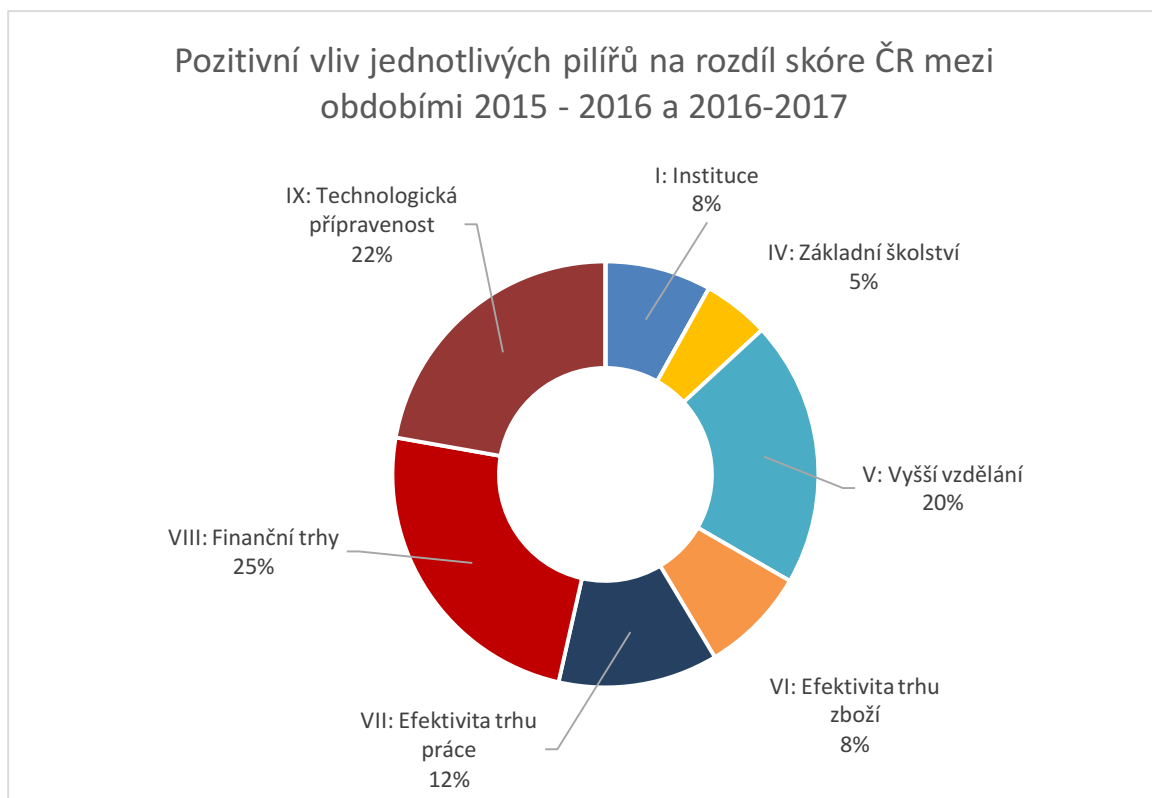
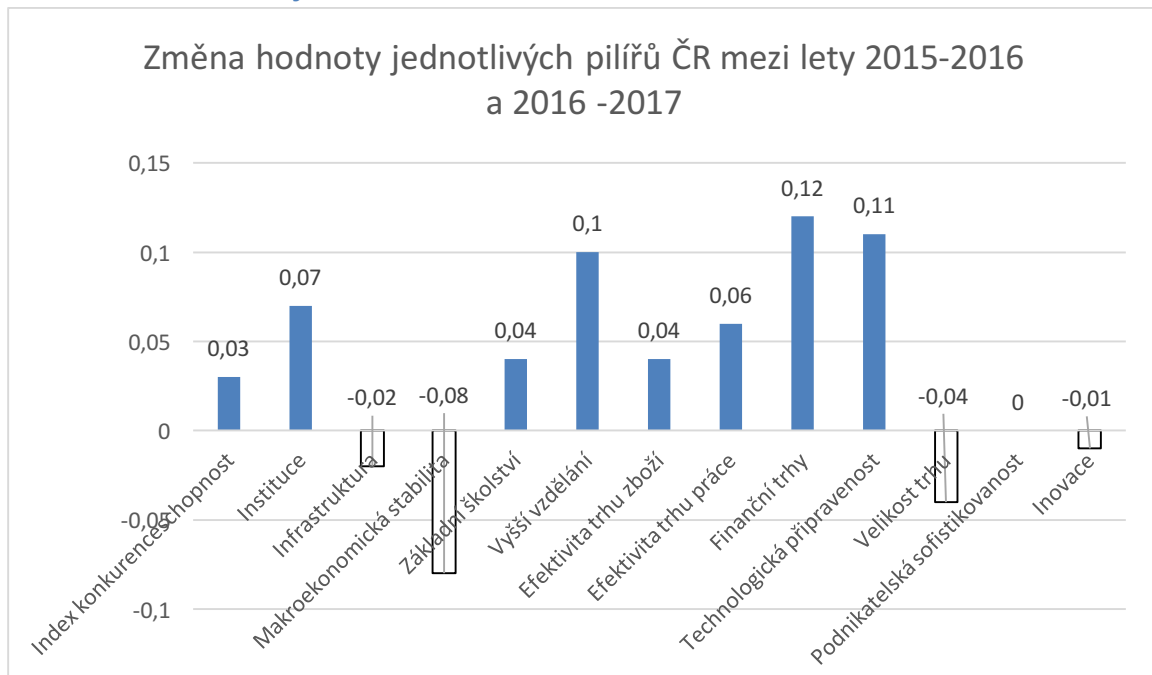

Nejvýznamnějšími subpilíři vysvětlujícími zhoršení kvality podnikatelského prostředí české ekonomiky, jsou šíře hodnotového řetězce, kvalita místních dodavatelů a množství místních dodavatelů. Zde je nutné zdůraznit, že tyto veličiny jsou vyhodnocovány na základě dotazníkového šetření, ve kterém by respondenti měli hodnotit danou zemi v relativním srovnání s ostatními ekonomikami. Relevantním vysvětlením proto nemusí být pouze zhoršení kvality místních dodavatelů v absolutní rovině, ale také fakt, že se kvalita zahraničních lokálních dodavatelů zlepšila více, než kvalita dodavatelů českých.

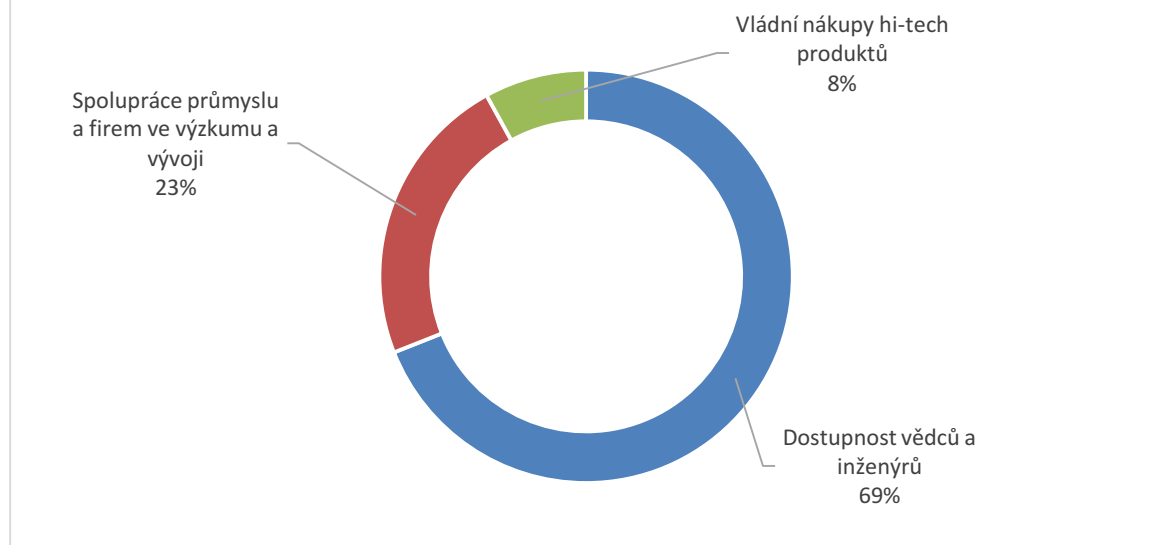
U pilíře inovace je obtížně srovnatelná hodnota subpilíře množství patentových přihlášek, jelikož se v letech 2008-09 používal jiný indikátor pro podané patenty (zahrnoval jen patenty podané v USA). U celkového množství patentových přihlášek se však čr dlouhodobě zlepšuje. Dominantní vliv na zhoršení v rámci 12. pilíře vykazuje dostupnost vědců a inženýrů, následovaná vládními nákupy hi-tech produktů a spoluprací průmyslu a universit na výzkumu a vývoji. Nedostatek vědců a inženýrů identifikuje jako slabinu české ekonomiky již loňská zpráva o globální konkurenceschopnosti, podle letošní zprávy se problém nedostatku kvalifikované pracovní síly dále prohlubuje.

Krátkodobé změny

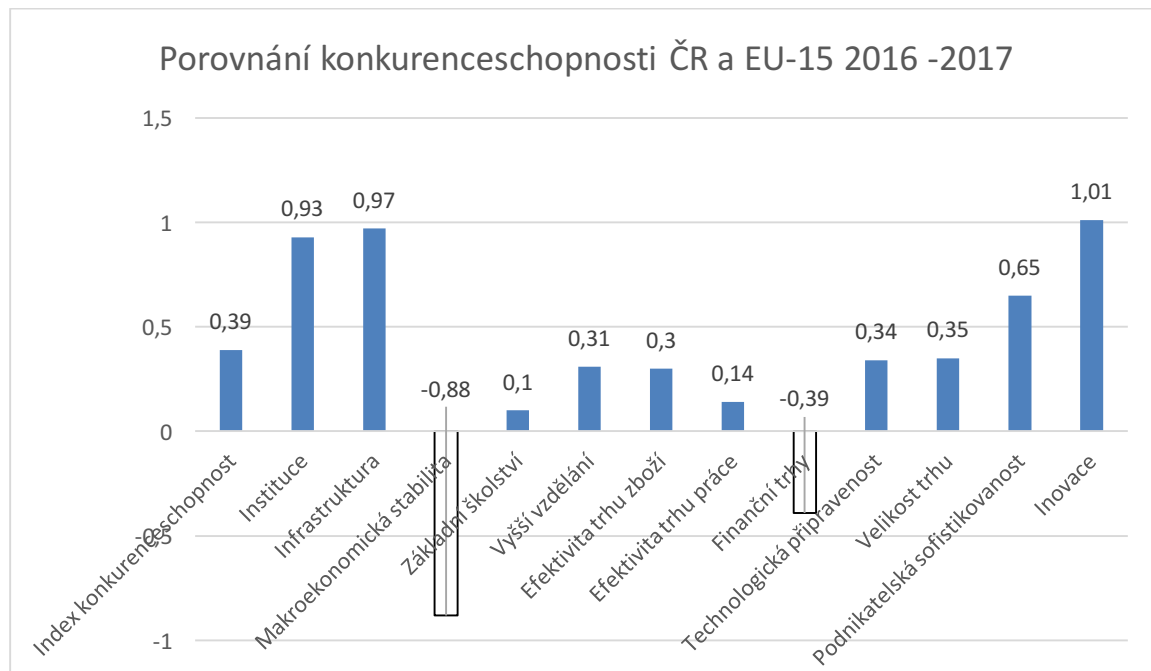
Oproti minulému období (2015-2016) došlo ke zlepšení u nadpoloviční většiny pilířů. Zlepšila se zejména vyspělost finančních trhů, technologická připravenost a vyšší vzdělání. Ke zhoršení došlo zejména u makroekonomického prostředí, velikosti trhu a inovací. Vyspělost podnikatelského prostředí zůstala na loňské úrovni. Velikost změn u jednotlivých pilířů dosahuje relativně nízkých hodnot, což znesnadňuje hledání konkrétních příčin jednotlivých změn.

Zhoršení inovačního potenciálu (pilíř 12) mezi obdobími 2015 - 2016 a 2016-2017

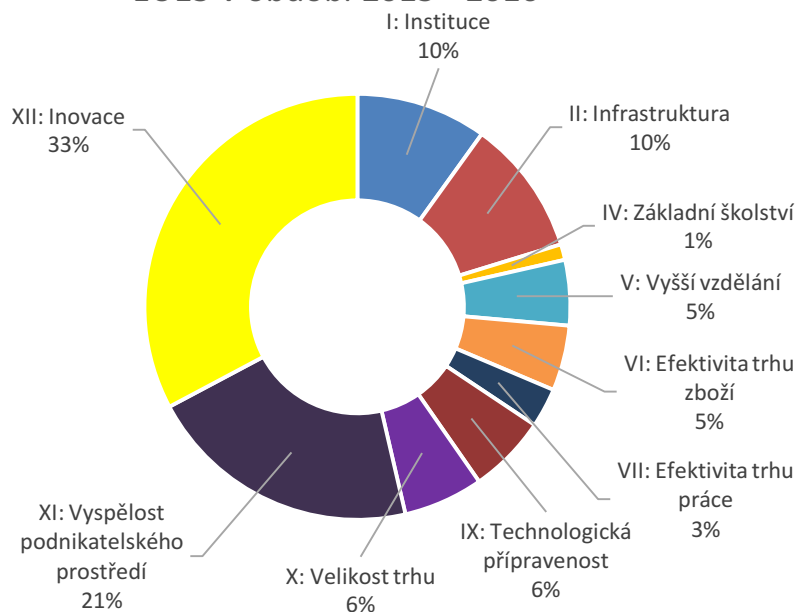

Meziroční zhoršení české inovační kapacity z převažující části vysvětluje nedostatek vědců a inženýrů. K dalšímu zhoršení došlo u kooperace průmyslu s výzkumnou sférou a vládních nákupů hi-tech produktů. ČR si naopak polepila v počtu podaných patentových žádostí, výdajích firem na výzkum a vývoj, popř. v kvalitě vědecko-výzkumných institucí.

Porovnání s EU-15

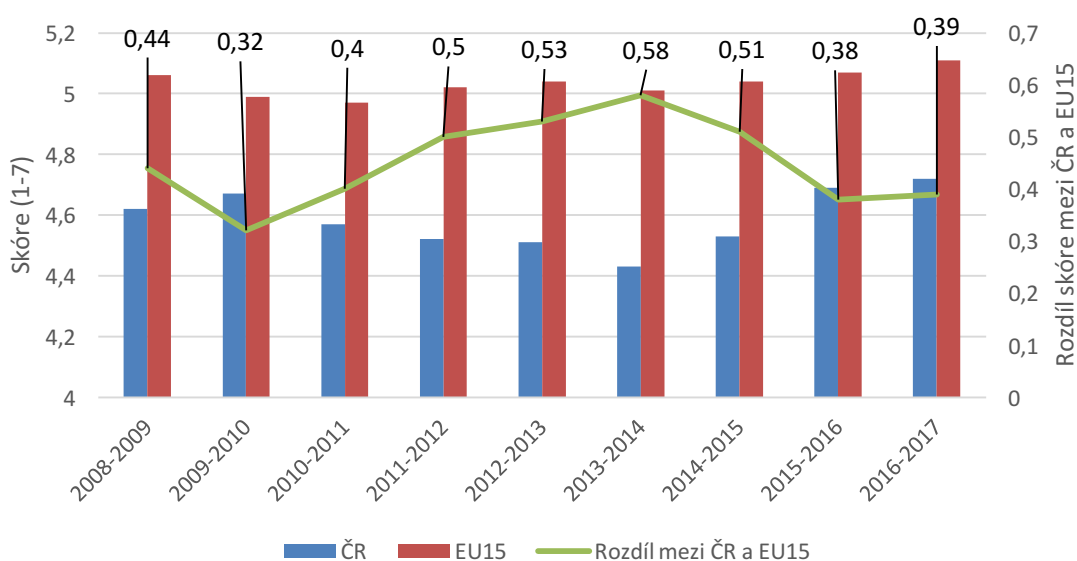

Negativní vliv jednotlivých pilířů na rozdíl skóre mezi ČR a EU15 v období 2015 - 2016

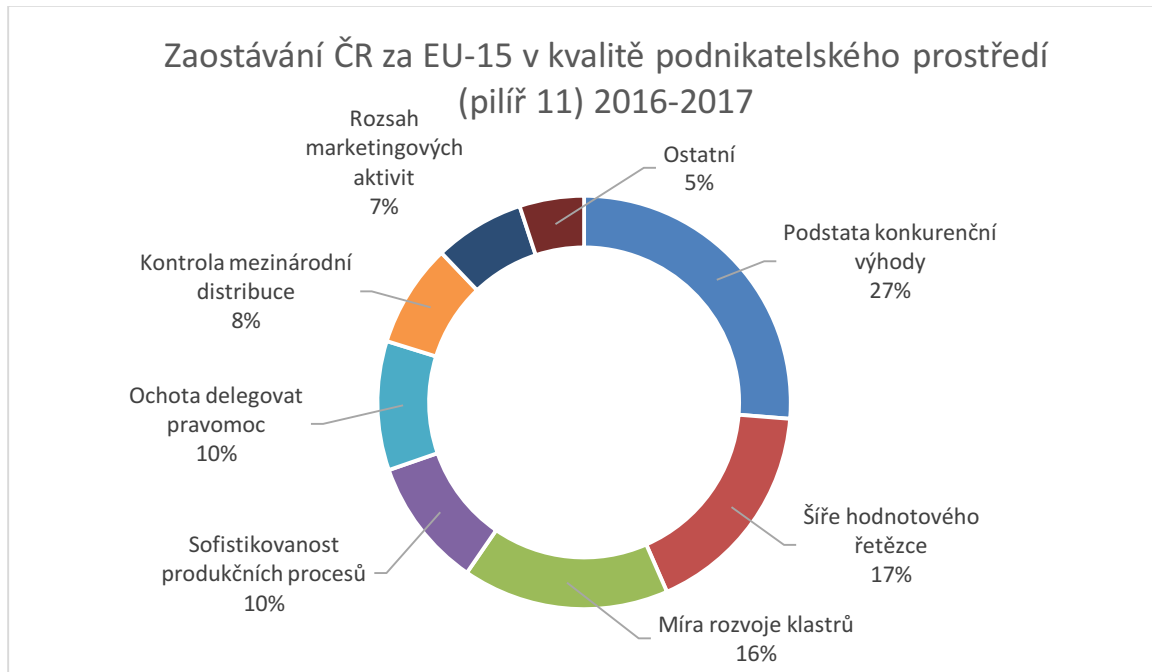

Za (aritmetickým) průměrem výsledků zemí EU15 Česká republika zaostává, a to stále především v klíčových pilířích inovace a vypěstlost podnikatelského prostředí. Ani aktuální vývoj bohužel nenasvědčuje, že by se tyto slabiny podařilo v dohledné době odstranit. Menší vliv mají pilíře instituce (ty představují mimo jiné názory na efektivitu státní správy, míru korupce nebo také na etiku firem) a infrastruktura (tam je ČR silná v kvalitě železnic nebo dodávek elektřiny, méně už například v kvalitě silnic a přístavů). Česká republika naopak poráží průměr zemí EU15 v pilířích makroekonomické prostředí a finanční trhy.

Vývoj celkového skóre GCI ČR a EU15

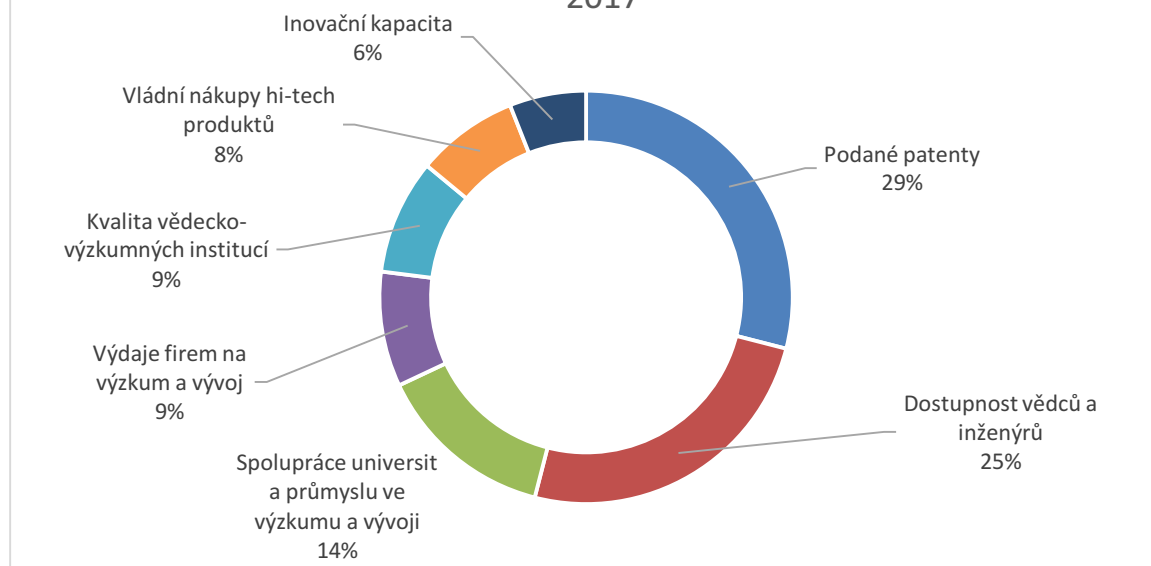

Po dvou letech, ve kterých ČR poměrně rychle doháněla průměr zemí EU-15, se v letošním roce konvergence zastavila. Z hlediska rozdílu se stále nedaří ani dorovnat zatím nejlepší výsledek, který ČR vykazala v roce 2009-2010.

Česká republika dlouhodobě zaostává za nejvyspělejšími ekonomikami v subpilíři podstata konkurenční výhody. Skóre 4.0 ukazuje, že podstata toho, čím české podniky soutěží se zahraniční konkurencí, se nalézají přesně mezi levnou pracovní silou a unikátními produkty a procesy. Jako další slabá stránka je identifikována šíře hodnotového řetězce nebo míra rozvoje klastrů. Významného posunu ČR dosáhla v oblasti kontrola mezinárodní distribuce, kde sice stále zaostává, ztráta za průměrem zemí EU-15 se nicméně ve srovnání s uplynulým rokem citelně snížila.

Zaostávání ČR za EU-15 v inovační kapacitě (pilíř 12) 2016-2017

Pilíř inovace stahuje dolů stále ještě subpilíř podané patenty. V České republice připadá 21,7 patentových přihlášek na milion obyvatel, což ji řadí na poměrně solidní 29. místo na světě, ovšem daleko za průměr zemí EU15, jejichž konkurenční výhoda je právě na inovacích postavena. Například Finsko, které je v počtu patentových přihlášek 4. na světě, jich podá 291 na milion obyvatel, první Japonsko pak ještě cca. o 40 víc. Ve srovnání s minulými lety se však ČR v této oblasti kontinuálně zlepšuje. Opačný trend vykazuje prohlubující se nedostatek vědců a inženýrů, který začíná z hlediska inovační kapacity představovat stejný problém, jako nízký počet podaných patentů. Nedostatečná spolupráce průmyslu s universitami na výzkumu a vývoji je třetí největší slabinou ČR ve srovnání s EU15.